

**TYÖ- JA TASA-
ARVOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ
6/2002 vp**

Hallituksen esitys laeiksi merityöaikalain, työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain ja merimieslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 1 päivänä lokakuuta 2002 lähettänyt työ- ja tasa-arvoasial valiokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi merityöaikalain, työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain ja merimieslain muuttamisesta (HE 166/2002 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Tarja Kröger, työministeriö

- apulaisosastopäällikkö Raimo Kurki, liikenne- ja viestintäministeriö
- asiamies Ritva Lähdesmäki, Suomen Konepääliikenneliitto
- asiamies Veikko Trast, Suomen Laivanpääliikenneliitto
- puheenjohtaja Simo Zitting, Suomen Merimies-Unioni ry
- vt toimitusjohtaja Henrik Lönnqvist, Suomen Varustamoyhdistys
- työmarkkina-asiamies Kimo Kostiainen, Ålands Redarförening.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan merityöaikalakiin ja työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annettuun lakiin lisättäviksi säännökset, joiden mukaan työnantajan olisi pyrittävä järjestämään osa-aikatyötä sellaiselle työntekijälle, joka osa-aika-eläkkeelle siirtyäkseen haluaa tehdä osa-aikatyötä.

Merimieslain muutoksella toteutetaan osittaista hoitovapaata koskevat järjestelyt merityölainsäädännössä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä

syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksen-

mukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin muutosehdotuksin.

Merenkulun parissa työskentelevien toiveet osa-aikaeläkkeelle pääsemisestä ovat tehneet tarpeelliseksi työaikojen järjestelyn siten, että työntekijä on voinut lyhentää jaksokohtaista työaikaansa eläkejärjestelyn edellyttämällä tavalla. Merenkulun työehtosopimuksissa on sovittu osa-aikatyön ja osa-aikaeläkkeen toteuttamisesta siten, että työntekijä tekee puolet kokoaikaisen työntekijän säännöllisestä työajasta. Järjestely vaatii käytännössä sitä, että kaksi osa-aikatyötä tekevää työntekijää jakaa yhden kokoaikaisen työntekijän työt niin, että toisen ollessa työssä toinen on eläkejaksolla.

Koska merimiesten työsuhteissa ei sovelleta työaikalakia, ehdotetaan, että merityöaikalakiin ja työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annettuun lakiin lisätään säännökset, joiden mukaan työnantajan on pyrittävä järjestämään työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä, jos työntekijä siirtyäkseen osa-aikaeläkkeelle sitä haluaa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että myös merenkulun ammateissa toimivat voivat halutessaan käyttää osa-aikatyö- ja osa-aikaeläkemahdollisuuksia. Osa-aikajärjestelyjen toteuttaminen voi osaltaan edistää kotimaisen merenkulun kykyä kilpailla kokeneista, ammattitaitoisista työntekijöistä ja parantaa ikääntyvien työntekijöiden jaksamista mahdollisimman pitkään työelämässä.

Osittainen hoitovapaa

Hallituksen esityksessä ehdotetaan merimieslakiin lisättäväksi osittaista hoitovapaata koskevat säännökset. Valiokunta pitää työ- ja perhe-

elämän yhteensovittamisen edistämiseksi tärkeänä osittaisen hoitovapaan mahdollistamista myös merenkulun ammateissa. Käytännössä osittainen hoitovapaa voitaneen toteuttaa merenkulkuammattien piirissä samantyyppisillä ratkaisuilla kuin osa-aikaeläkkeetkin.

Lakiteknisesti osittainen hoitovapaa on ehdotettu toteutettavaksi työsopimuslain systematiikkaa noudattaen siten, että merimieslakiin lisättäisiin uusi 32 c §, jolloin nykyiset 32 c—32 f § muuttuisivat 32 d—32 g §:ksi. Osittaista hoitovapaata koskeva säännös sijoitettaisiin näin olleen perhevapaita koskevien säännösten keskelle siten, että tilapäistä hoitovapaata, pakottavista perhesyistä johtuvaa poissaoloa sekä säännösten pakottavuutta ja perhevapaiden aikaan kohdistuvaa palkanmaksuvelvollisuutta koskevien säännösten pykälänumerot muuttuisivat.

Valiokunta katsoo, että lakiteknisesti on perustellumpaa sijoittaa osittaista hoitovapaata koskevat säännökset hoitovapaata koskevan 32 b §:n 3—5 momentiksi. Näin välttytään mahdollisilta sekaannuksilta ja tarpeelta korjata eri lainkohdissa olevat viittaussäännökset uuden pykälänumeroinnin mukaisiksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että 3. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

3.

Laki

merimieslain 32 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 7 päivänä kesäkuuta 1978 annetun merimieslain (423/1978) 32 b §:n otsikko, sellaisena kuin se on laissa 26/1999, ja
lisätään 32 b §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 26/1999, uusi 3—5 momentti seuraavasti:

32 b § (Uusi)

Hoitovapaa ja osittainen hoitovapaa

— — — — —
3—5 mom. kuten HE:n 32 c §:n 1—3 mom.)

32 c §

(Poist.)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jouko Skinnari /sd
vpj. Raija Vahasalo /kok
jäs. Tuula Haatainen /sd
Pertti Hemmilä /kok
Leea Hiltunen /kd
Anne Holmlund /kok
Anne Huotari /vas
Kyösti Karjula /kesk

Esa Lahtela /sd
Pertti Mäki-Hakola /kok
Petri Neittaanmäki /kesk
Håkan Nordman /r
Pirkko Peltomo /sd
Tero Rönni /sd
Osmo Soininvaara /vihr
Jaana Ylä-Mononen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.